

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Ste. 28

V Ptuj v nedeljo dne 9. julija 1911.

XII. letnik.

Današnja številka ima zopet 2 strani pri-
loge in šteje torej skupaj 10 strani ter več slik.

Stoj, prijatelj!

Ti veš, da se dandanes kmetu, delavcu in obrtniku ne more dobro goditi. Vlada nam je vedno mačeha in kar smo si priborili, stoji smo v odločni borbi proti njej. Kajti vlada ne varuje naših interesov. In slovenski poslanci? Kaj so za nas, za ljudstvo storili? Ničesar, v parlamentu in državnem zboru ničesar! Za-se in za svojo stranko so ti prvaški poslanci vedno skrbeli. Ali ljudstvo jim je bilo deveta briga. Ni čuda, da se nam v vsakem oziru vedno slabše godi.

Premisli, prijatelj! Vsi stanovi imajo svoje zastopstvo, svoje organizacije, svoje voditelje. Le kmet, delavec in obrtnik so bili v naših krajih doslej nezastopani, razdruženi in razbiti. Politiki duhovniki, oderuški advokati, sebični sodniki so slovensko ljudstvo po spodnjem kmetem in Koroškem zastopali. Tem ljudem je seveda vedno bolje godilo; ali ljudstvu ne.

Mogotci, ki so nas skozi desetletja za nos imeli, ki so zakrivali s svojim izkoriščevalnim delom našo bedo, ki so krivi izseljevanja, za-
bivanja posestev, revščine obrtnišva, beračije
služavstva, — ti mogotci držijo ljudstvo v svojih
roki in je nočejo izpustiti. I znanprej ho-
jejo ljudsko kri sesati, i znanprej vladati kot
svojemu gospodarju čez naše pokrajine. V de-
belnih zborih so štajerski slovenski poslanci za-
peli narodnjaške fraze na komando veleizdajal-
ci Čehov vsako gospodarsko delo onemogočili,
— koroški Grafenauer pa ni imel drugega na-
meta nego da je vedno in povsod koroško do-
zvojnino sramotil in blatil. Doma so pa ti „vo-
lontarji“ slovenskega „naroda“ ustanovljali sle-
pene konzume, bankrotne posojilnice, špekul-
ativna podjetja. In krivdo splošne bede, ki
je morala v takih razmerah nastati, metali so
na nemške sosede.

Prijatelj, stoj in premišluj!
Čitaj prvaške liste, glej prvaška podjetja,
opazuj delovanje prvaških voditeljev, — in pri-
del boš do vse drugih zaključkov, do vse
drugačnega prepričanja!

Zdaj po volitvah, ko so Brenčiči, Benko-
vič, Korošci, Pišeki, Roškarji, Grafenauerji zo-
pet državni „poslanci“ postali, zdaj ko se je
votom najrjše zlorabe verskih čutov naše ljud-
stvo zopet v jarem pogubonosnega prvaštva
vrglo, — zdaj so ti izvoljeni gospodje zopet
vzabili na vse svoje obljube, pozabili na svoje
svoje besede, pozabili na ljudstvo. To vbogo
ljudstvo ne potrebujejo zdaj — in šele kadar
bodo prile nove volitve, šele tedaj se bodejo
z ljudje ljudstvu zopet prilizovali?

Zato pa: ljudstvo, vzdrami se!
Naprednjaki, naprej! Pri volitvah nismo
magali, ali zaradi tega ne smemo puške v ko-
šno vreti. Še premalo smo delali, še
premalo ljudstvo izobraževali...
Zaradi tega torej vsak dan, da pomagamo ljud-
stvu iz blata in nevednosti. Več kulture,

več politične izobrazbe, več po-
drobne delo potrebujemo!

Mi naprednjaki nimamo v vsaki vasi poli-
tičnega kaplana ali pa prvaškega učitelja. Mi
smo navezani edino na svojo lastno moč.
Zato pa je tudi v prvi vrsti potrebno, da si
priborimo sredstev, s katerimi nam bode mo-
goče, boj proti mogočnemu in brezobzirnemu
nasprotniku ljudstva peljati. Najbolje sredstvo
za ta boj pa je — naš list „Stajerc“.
Volitve so zopet dokazale, kako potreben
je „Stajerc“. In proti nam zapričeta gonja
je novi dokaz, da je „Stajerc“ nasprotnikom
ljudstva nevaren in da se ga bojijo, kakor vrag
križa.

Tako je treba v prvi vrst naš list „Stajerc“
širiti! Čimveč naročnikov bomo do-
imeli, temvečji bode naš list, —
čimbolj bomo delali, temlepše uspehe
bomo doživeli!

Prijatelj, stoj! V tvoji hiši imaš morda
liste, ki so dragi in slabi in ki te hočejo z me-
denimi besedami v tabor nemarnega in nesramnega
prvaštva spraviti. Vrzi te protiljudske
liste skozi vrata! Ti nisi hlapec političnih
kaplanov in narodnjaških hujskačev, — zato
imej v svoji hiši edino najcenejši ljudski
list, ki je obenem neodvisno glasilo
kmetov, obrtnikov in delavcev, in
to je naš „Stajerc“.

Delajmo, delajmo vsi!

Politični pregled.

Novi državni zbor sklican je glasom poročil
za 17. t. m. Cesar bode sam prestolni nagovor držal.
Vlada je prestolni nagovor in vladni program že izdelala.
Tudi stranke so imele že svoje pogovore in so deloma
že označile svoje stališče napram novi vladi. Da bi
zbornica le z gospodarskim delom pričela.

Novo vlado. Prva posledica letošnjih državno-
zbornih volitev je bil odstop dosedanje vlade. Nemški
krščanski socialci so namreč popolnoma propadli. Vsled
tega je bil dosedajni minister predsednik baron
Bienenrath prisiljen odstopiti. Bienenrath bil je od leta 1909
sem prvi minister. Njegov naslednik je Paul Gautsch
pl. Frankenthurn, ki je bil že večkrat naučni minister
in tudi že minister predsednik. Nekateri krogi upajo
od Gautscha mnogo zboljšanja položaja. Ali drugi zopet
mu prorokujejo kratko eksistenco. Za naše čitatelje pri-
našamo v tej številki tudi sliki Bienenratha in Gautscha.

Zaradi previsokega obdačenja so imeli v
Gradcu rokodelci in obrtniki veliki protestni shod. Po-
slanec Marchl se je obrnil tudi takoj na finančnega
ministra, da naj ta krivično obdačenje omeji, kar se je
tudi obljubilo. Slovenski poslanci za tako delo seveda
nimajo časa; oni se brigajo le za narodnjaško hujskarijo
ali pa — za duhovniške plače!

Toženi škof. V Ljubljani so vsi slovensko-libe-
ralni kandidati proti knezoškofu dr. Jegliču tožbo zaradi
žaljenja časti vložili. Škof je izdal namreč pastirski list,
v katerem jih je baje hudo žalil. Škof se zdaj izgovarja,
češ da ga ne sme posvetna sodnija na odgovor klicati.
To je pa napačno mnenje, kajti škof se ima ravnokot
kazenski postavi podvreči kakor vsak drugi. Tožba bode
na vsak način zanimiva.

Državnozbornske volitve so imele (razven
Galicije) sledeči izid. Izvoljenih je bilo:

Nemških naprednjakov	107
Socialnih demokratov	79
Krščanskih socialcev	75
Schönererianci	4
Obrotna stranka	1
Prostih socialistov	1
Čehov	81

Italijanov	20
Rumunov	5
Jugoslovanov	36
Rusinov	5
Judov	1

Največ sedežev so izgubili nemški klerikalci, pridobili pa
nemški naprednjaki.

O volitvah naj prinesemo še par zanimivih števil.
V posameznih kronovinah odpade na vsakega posamez-
nega poslanca sledeče število prebivalcev:

Galicija	68.720
Istrija	56.000
Dalmacija	53.170
Bukovina	51.670
Moravska	59.400
Češka	48.240
Nižjeavstrijska	44.650
Šlezija	44.250
Štajerska	43.780
Kranjska	42.030
Goriška	37.570
Zgornje Avstrijska	36.370
Koroška	36.080
Tirolska	33.240
Trst	30.200
Voralberg	29.660
Salzburg	26.900

Precej drugače so posamezni narodi pri tej volitvi ude-
leženi. Na vsakega poslanca pride okroglo:

Italijanov	38.270
Nemcev	39.360
Slovencev	49.700
Rusinov	102.470

Državno železnice na Avstrijskem merijo
13.975 kilometrov. Od 1. do 31. maja so zvozile
10.198.300 oseb in 6.829.800 ton. Dohodki za osebe
in zavoje so znašali 14.764.900 kron, za drugo blago pa
40.825.800 kron. V času od 1. januarja pa do 31. maja
se je zvozilo 44.561.800 oseb in 31.094.600 ton. Dohodki
za vozno oseb so znašali K 64.561.000, za blago pa
204.445.700 K. Letos so znašali dohodki za skoraj
13 milijonov kron več nego lansko leto. Skupni dobiček
državnih železnic do 31. maja je veliko večji nego preje.

Vojaški troški. Zanimive so tudi sledeče šte-
vilke: Za izdatke vojaštva in mornarice odpadejo na
vsako osebo prebivalstva: V Nemčiji 233 kron, na
Francoskem 287, v Italiji 134, v Rusiji 112 kron. Na
Avstro Ogrskem odpade za vojaštvo 11 K na vsako
glavo prebivalstva; ta svota se bode pa v kratkem zvi-
šala na okroglo 15 kron. — Avstrijska armada (torej
brez Ogrske in Boznije) narasla je od l. 1900 do l.
1911 v aktivnem mirovnem času od 229.037 na 246.810
mož. Največ teh vojakov je v Galiciji (63.202), potem
na Češkem (39.406), Nižjeavstrijskem (38.565), Primor-
skem (24.867), Tirolskem (18.420), Moravskem (14.670),
Štajerskem (10.461), v Dalmaciji (8.966), Zgornje
Avstrijskem (7.714), Koroškem (6.464), v Šleziji
(4.908), Bukovini (3.994), Salzburgu (2.021). Ena četrtina
vsega našega vojaštva je torej v Galiciji, za katero
deležo morajo vse druge kronovine težke davke plačevati.

Na Portugalskem se je koncem preteklega
meseca v državnem zboru republiko uradno proglasilo.
Pregnani kraljevski družini se je za večne čase vse pravice
do portugalske krone odreklo. Ta dan se je kot
narodni praznik po celi državi slavnostno obhajal.

Prvaško gospodarstvo.

Poročali smo že o kazenski razpravi, ki se
je vršila pred ljubljanskimi porotniki proti vo-
diteljem „Glavne posojilnice“. Raz-
prava je končala s tem, da sta bila načelnik te
prvaške posojilnice dr. Hudnik in revizor
Jošt na večletno ječo obsojena. Preda-
leč bi nas peljalo, ako bi hoteli le najgorostas-
nejša dejstva iz te sodnijske razprave popisati.
Omeniti hočemo zato le nekaj n a u k o v, ki jih
mora vsak pametni človek iz poloma te „Glavne
posojilnice“ sprejeti.